

P o s u d e k

na disertační práci **JUDr. Martina Soukupa**

„Parlamentarismus v Evropské unii“.

V první řadě je nutno konstatovat, že byla, je a nepochybně bude publikována řada prací, studií, článků a diskusních materiálů, které se svým zaměřením, ať již tématickým nebo přinejmenším okruhem dotčených otázek, dotýkají problematiky a prostředí Evropské unie. Domnívám se, že je to právě aspirace disertanta prezentovat téma, které jej (jak ostatně uvádí v úvodu práce) již delší dobu zajímá, v určité ucelenější podobě; sám si je ovšem vědom určitých zpracovatelských úskalí, jež plynou z trvale se projevujících reflexí a změn v rámci předkládaného tématu. Z tohoto důvodu aspirant usiluje (stručně řečeno) o ucelený (systémový) přístup k (především institucionální) problematice Evropské unie jako určitého nutného rámce pro postihu uvedeného ústředního tématu (str. 11). Toto úsilí disertanta lze považovat nepochybně za vhodné.

Uvedený přístup se projevuje v rámci předložené práce (jejíž celkový rozsah je 252 stran) již v samotném Úvodu (a zaměření práce), v části druhé (Postavení Evropského parlamentu), v části třetí (Mocenská povaha EU), části šesté (Volby do Evropského parlamentu) a v části sedmé (Občanství Unie a práva s ním spojená), které představují jakoby jisté (hraniční) limity práce. Oponent rád konstatuje, že autor připomíná vhodnost (nutnost) a užitečnost řešení těchto (převážně) obecnějších otázek; současně však musí podotknout, že v některých případech (jak bude uvedeno ještě dále) je míra obecnosti sice vysoká, avšak ne vždy opřena o dostatek relevantních pramenů, a to navíc za situace, kdy se autor obvykle

opírá o jeden či dva literární zdroje, které ještě navíc neuvádí/necituje dle obvyklých požadavků. Oponent také s pochopením přistupuje k části deváté (Srovnávací exkurz – postavení a úloha národních parlamentů vybraných členských zemí a jejich zapojení v evropsko-unijních záležitostech), vůči níž však musí připomenout tradiční floskuli, že méně by možná bylo více, neboť nepochybně dobře míněná snaha vyjádřit podstatu a rámec formy vlády a státního zřízení vybraných zemí (Spolkové republiky Německo, Francie, Spojeného království Velké Británie a Severního Irska, Malty a České republiky) je oslabena značnou zkratkovitostí (až nepřesností), která poněkud devaluje kvalitu metodicky dobře míněného (a nutného) základu pro následné vystižení úlohy a vlivu (příslušného) národního parlamentu na evropsko-unijní záležitosti. Oponent však nicméně oceňuje ono případové přiblížení uvedené úlohy a vlivu příslušných národních parlamentů, jež ostatně autorovi přispělo k formulaci některých částí Závěru disertační práce.

Oponent v každém případě zdůrazňuje, že autorova ambice představit parlamentarismus v Evropské unii a samotný Evropský parlament v určité komplexnosti byla do značné míry naplněna. Disertant v první řadě (část třetí a čtvrtá) čtenáři poskytne prostor, aby v rámci mocenské povahy Evropské unie (jak sám třetí část práce nazval) poměrně přehledně a věrohodně popsal parlamentarismus v Evropské unii a (často uváděný) demokratický deficit a aby posléze přešel k poměrně zdařilému seznámení se strukturou a pravomocemi Evropského parlamentu (část pátá a především části 5.1 až 5.3). Všechny tři části představují určitý koncepční, současně reálný a zpřehledňující rámec studovaných otázek, který je bezpodmínečně nutný pro pochopení postavení, úlohy a také reálného vlivu Evropského parlamentu a národních parlamentů - konečně - také. Oponent se proto domnívá, že přínosnost zpracovaného tématu práce se projevuje právě v těchto částech práce; z tohoto pohledu je jejich obsahové koncipování produktivní. Oponent současně podotýká, že to neznamená, že by v nich nebylo možné nalézt nadbytečnou popisnost nebo také přílišné

zjednodušování (srov. např. v části 3.1). Oponent konstatuje, že šíře studovaných a předkládaných otázek a tomu korespondující rozsah prezentovaných konotací a problémů však svědčí o disertantově zájmu a o prokázaných schopnostech.

Po obsahové a formální stránce disertační práce obsahuje poměrně rozsáhlý seznam literatury a dalších zdrojů, který však není dostatečně využíván právě z hlediska jeho prezentované šíře. Odkazy jsou sice časté, avšak ne příliš propracované a důsledné, někdy navozují spíše dojem opakované symboliky až účelovosti a co oponent nemůže přehlédnout, je velmi častá nepřítomnost odkazů na příslušné stránky používaných literárních pramenů, která nabývá až hypertrofované podoby [srov. (jen příkladmo) odkazy na str. 43 až 47, 50, 53, 58, 60, 62, 63, 65, 69, 70, 74, 87, 88, 90, 91, 95, 100] a nesvědčí o přinejmenším náležité práci s pramennými zdroji. Z české literatury vedle uvedených zdrojů však vzhledem k tématu a jeho zpracování oponentovi nejvíce chybí deficit jakéhokoliv odkazu na známý komentář k Lisabonské smlouvě od Syllové, Pitrové, Paldusové a kol., který vyšel v roce 2010.

Z metodologického hlediska disertační práce reflektuje v první řadě popisný a analyticko syntetický přístup, který autorovi umožnil zpracovat téma a cíl práce; svědčí i o jeho poměrně dobré odborné zdatnosti a erudici. Oponent však současně musí připomenout někdy se projevující určitou povrchnost, tendenci ke zjednodušování až útržkovitost, a to především v těch částech práce, které pojednávají spíše o teoretických otázkách či o již připomenuté komparaci. U zvoleného tématu autor pochopitelně dále nemohl ponechat bez povšimnutí jeho právní stránku a z toho důvodu se proto nemohl vyhnout ani metodě juristické (resp. právně dogmatické).

Disertační práce JUDr. Soukupa nabízí čtenáři kromě řady konkrétních a zobecňujících informací zároveň další impulsy k zamyšlení, u nichž se oponent obrací na autora s prosbou o jejich ověření v diskusi či o zamyšlení nad jejich možnou interpretací. Mezi ně může náležet:

- otázka federalismu obecně a znaků federálního uspořádání státu (ke str. 17),
- otázka dělby moci horizontální a vertikální, decentralizace moci, působnosti a pravomoci orgánu (ke str. 42 a dalším následujícím; autor tyto pojmy někdy používá nepřesně a promiscue),
- odlišení státu (jako instituce), společenství a nadnárodního společenství (ke str. 83),
- posouzení reálných možností a reálného vlivu parlamentů členských státu na rozhodovací procesy v rámci Evropské unie ať již přímo, zprostředkovaně nebo v podobě „třetí virtuální“ parlamentní komory (ke str. 176 n. a k dalším stránkám, obdobně k části 8.5),
- odpověď na ústřední téma disertační práce formulované na str. 11, tj. existence, podoba a prvky parlamentarismu v Evropské unii z hlediska státu quo a z pohledu pro futuro (aneb je jediným řešením rostoucí vliv, aktivismus či úloha národních parlamentů? ke str. 233),
- poněkud nejasné formulace o formě státu, o vnitřní organizaci státní moci (ke str. 180), které vyžadují zpřesnění a rozlišení problematiky formy vlády, státního zřízení/učlenění státu; obdobně nepřesná formulace týkající se složení Sněmovny lordů (str. 199).

Oponent závěrem svého posudku konstatuje, že předložená disertační práce se opírá o poměrně solidní znalost odborné literatury a dalších zdrojů, vypovídá o autorově schopnosti nastolovat otázky [současně poukazoval na problém(-y) je rozvádějící a tomu také v dalším textu věnoval pozornost], přinášet cenné informace a pokoušet se o závěry. V tomto smyslu je disertační práce prací autorsky poměrně úspěšnou a svědčí o vyžadovaných a ověřovaných disertantových schopnostech.

Disertační práce splňuje požadavky na kvalifikační práce tohoto druhu a oponent ji proto doporučuje k obhajobě.

V Brně dne 16. června 2014

doc. JUDr. Jan Svatoň, CSc.